

Наш Лемко

РІК II.

Ч. 4 (28)

Львів, 15-го лютого 1935

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Руська 18. Тель. 57-90.
NASZ LEMKO, LWÓW, RUSKA 18.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1'— зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1½ ам дол. або рівновартість.

Сяніцька земля Федьковичеві

Читаємо по різних часописах, що тут й там відбулися свята в честь Федьковича та академії в честь Грушевського, так само й наша Лемківщина не посоромилася свого імени та віддала поклін Федьковичеві.

По довгих стараннях та трудах, що тривали від 5-го грудня м. р., вдалося врешті філії „Просвіти“ в Сяноці змінити постанову місцевого староства та добитися дозволу на уладження концерту в честь Федьковича та відсвяткування свята „Просвіти“. В п'ятницю, цебто 11-го січня дав староста дозвіл. Здавалося, що супроти короткого речинця та неможности висилки повідомлень свято не вдасться, та воно перейшло всякі сподівання. Доволі простору сядю заповнила публіка місцева й дооколична. Особливо присмтно вражала присутність великої кількості селян з поблизьких сіл: Сянічка, Дубрівки, Новосільців, Межибродя, Костарівець, а були також селяни з дальших сіл.

Виконання програми свята було без заміту. На програму склалися: вступне слово про Федьковича, його значіння та його ролю у просвітянській праці, виголошене мр. Л. Букатовичем, просвітянський гимн та пісні „Гуляли“ й „Золоті зорі“, відспівані сяніцьким хором під орудою дра В. Блавацького, продукції хору з Новосільців під орудою о. Ст. Менцінського, деклямація: „Устань Бояне!“ маленької дівчинки та рецитація Федьковичевого „Празнику в Такові“. Свято закінчив національний гимн, відспіваний усіма присутними з захопленням.

На закінчення треба додати, що це вже другий з ряду концерт у Сяніччині, де сільська публіка пе-

ревищає кількістю міську. Минулорічний концерт у честь Шевченка й цьогорічний концерт у честь Федьковича показують, що національна свідомість на селі росте, що нарід розуміє та належно оцінює своїх геніїв-провідників, що зможе постояти за свої права, боронити свої культурні надбання.

Важне для повінян

Позички на засів і пашу

Державний Рільний Банк призначив один мільйон злотих трілітнього кредиту на закуп насіння та паші для тих господарств, що потерпіли від повені. Кредит буде опроцентований на 8 процент.

—o—

Велика повінь в Америці

В наслідок великих снігових опадів в південних сторонах Зєдинених Держав Америки вилила велика ріка Місісіпі та заподіяла великі шкоди. Багато сіл та місточок вода цілком знищила. Більше як 100 людей втопилося.

—o—

І чеські німці хочуть голосувати

Німецькі організації в чеському місті Карльові Вари, уладили минулого тижня велике віче та ухвалили резолюцію з домаганням плебісциту на землях, що граничать з Німеччиною. В цьому плебісциті німці на підставі права про самозначення народів мали б заявитися, чи хочуть належати до Німеччини чи Чехії, подібно як це зробили сарські німці. Вістка про це віче викликала велику тривогу серед чехів.

Про населення України

Український Науковий Інститут у Берліні (столиця Німеччини) видав чергову німецьку книжку про Україну, проф. др. В. Кубійовича „Розміщення населення на Україні“ з мапою.

Заходом тогож Інституту відбулося в салі (рівнож в Берліні) університету свято в пам'ять Михайла Грушевського для німців, на якому говорив куратор Інституту др. Антін Пальме та доц. др. Б. Крупницький; тиждень пізніше був німецький виклад „Становище та значіння української мови“.

На Закарпатті

На Закарпатті засновано дві нові філії „Просвіти“ в Тячеві та в Білках для іршавської округи, де відбулися вже її загальні збори, на яких заступав централю з Ужгороду інж. Ю. Пазаханич.

Читальня „Просвіти“ в Ужгороді уладила академію у 100 літні роковини народин Марка Вовчка, української письменниці, що жила на Україні, реферат про її життя та діяльність виголосив проф. др. Володимир Бірчак.

В Мукачеві та других місцевостях шириться здорове українське життя (читайте стор. 8).

Але-ж бо-то війти

Недавно у Львові відбувалися перед окружним судом розправи двох війтів: Владислава Каламаржа і Михайла Пашковського з Білки Шляхотської за дефравдацію громадських грошей. Каламарж вкрав 5 тисяч злотих, а Пашковський 500. Спроневірені гроші вони пропили. Тому, що викрито нові крадежі, розправу відложено. Гей, гей, Боже милий, де намножилося стільки чорних круків? Хоч риба від голови смердить. Тому треба все вибирати війтом чесних господарів.

Триста хоробрех

Хто і за що боровся під Крутами

30-го січня ц. р. минуло 17 літ — як у стіп Золотоверхого Києва наложимо буйними головами 300 юнаків-воїнів, що під Крутами загородили власними грудьми шлях червоній орді.

Щойно зродилася та воля і проголошено її словами четвертого універзалу: **самостійність, незалежність, вільність та суверенність Української Народної Республіки**, і враз посунули на Україну большевицькі банди під проводом царського жандарма Муравєва. Бо думав гордий кат, що ніхто йому не посміє загородити шляху на Україну. Твердо станули молоді лицарі до останку й не уступили ні на пядь, хоч кривавий піт заливав очі, хоч кріс лєтєв зі знесилених рук, хоч холодний подих смерті десяткував ряди, бо їхнім кличем: „**Поступ вперед аж до побіди**“.

Їх триста було; у холодний зимовий день 30. січня десять-кратно сильніший ворог наступав на їхні окопи, що окопалися під селом Крутами у стіп Золотоверхого Києва. Зударилися дві сили. Одна сильна числом — але друга ідеєю. До останньої каплі крові. Впали всі до одного від московських штиків і куль на порозі світлого дня Волі. Лягли в бою, як вірні сини України — на полях під Крутами. Їх було заледви триста, що тільки почали вчитися військової штуки, а проти них стало шість тисяч московських большевиків, жорстоких ворогів України. Полилася крєз українських героїв, одні впали на

снігах убиті, інші попали в полон і їх замучили страшними муками. Лише кілька вратувалося, щоб донести страшну вістку...

Може там сьогодні голий степ, може тягають полонані машини-трактори... Але щедро перепоєна українською кров'ю Українська Земля не залишиться на віки облогом — вона зародить буйне-пребуйне жниво. Настанє день і покотиться гомін Волі по Диких Полях, стануть в бій нові воїни.

300 хоробрех зпід Крут буде благословити їм зі за-світу на новій дорозі!

Як жида обманюють?

В корінній Польщі арештували двох жидів, що багатшим, але темним господарям продавали „машинки“ до побільшування паперових грошей. Щоби замантити до своїх сітей селян, давали їм по кілька правдивих банкнотів „на пробу“. Селяни пускали ці банкноти в обіг і дійсно всюди в банках і на пошті їх приймали. Тоді переконані, що дійсно машини добре побільшують гроші, продавали свої маєтки і приступали до „фабрикації“. В цей спосіб жида нагягнули кілька тисяч селян на **2 мільйони злотих**. Цей попросту жахливий приклад людської глупоти і жидівського ошуканчого бандитизму, повинен раз на все остерегти людей перед жидами.

Що нового в політиці

До Польщі приїхав пруський міністр ген. Герінг, а з ним кількох вищих німецьких достойників. Вони приїхали на лови, які уладив президент Польщі в Біловежській Пущі. Німецьких гостей дуже парадно гостили насамперед у Варшаві. Проту подорож знали вже наперед у Франції та ще минулого тижня французькі часописи помістили вістку, що ген. Герінг чогось нагло виїхав до Варшави. Очевидно французи тою поїздкою сильно занепокоїлися. — В бюджетовій комісії польського сойму виголосив дня 26. січня ц. р. довшу промову український посол З. Пеленський. Бєсідник звернув увагу, що у Польщі збіднів нарід. Ціна на сіль безумовно зависока і обнижка 4 гроші на 1 кг. сірої соли не відповідає теперішньому положенню села. Українське населення змушене вживати для себе солі, призначеної для худоби. Українське населення має купувати сіль, може навіть нею торгувати в дрібній торгівлі, але не має права мати гуртівні соли. Українська кооперація мала 14 гуртівень соли, але тепер відібрано їй 12 гуртівень і залишено тільки дві. Сірники на українськєм селі то дорогоцінність. Дійшло до того, що є спеціалісти, які вмють один сірник ділити на 4 частини. Вертаємося до давніх часів, коли на селі ходили з хати до хати позичаючи вогню. Осінню і зимою в українськєм селі темно. Лиш денєде блимає світло, бо сєлєнина нестєти на нафту і сірник.

При посилці дописів просимо залучувати список адрес, буде ще кращий „Наш Лемко“.

Лем без призириства

Ици лем зарі завлікалися над сєлом, кой снувався крєз воронку сєрий дим. Олена Васильцьова сніданя готовила. Такої розхомєвкана повєла за ланцок коня до прєлуби, напувати. Корову то си пак при жєлобі заворожит принесєном водєм. — Надже ворєжєвки, кєт без чужой полє не ходитє. А кой дакому не дячитєся, няй сє не призерєт.

— Ба, і чєм не пишє кінєська марє, лєм ухами стружєш, головом вертиши і фєркаши? Ици мє до води завлєчєш; так торгєт ланцєком.

— Воймє Огцє! стєрніський, як гєйби наш гєздє. Юж шієт років, кой поїхєв за границу, няйбив хоц словєчком дав о сє описєти, а не пропадав судним судєм.

І нємина, такий глєпий кінє пізна-

вав, за вітром слякував, бо ани вода муся не дячила, лєм заиржався, кєт счєв по ході пєтєвого гєздє. А рідна жєна на вічєйки одрицєлася бідєйки, верє Божє, што так!

— Ба, і чєго позєраш намє як на недовірка? Подь до хиж. Видиши, што то я Василь, а фєрт очами жмуркаши, як кїт на чєлюстєх.

Змєкло сєрцє Олєнцєнє, хоц ани єдного тєлєра не засвідчила од гєздє без тївки роки, бо всьєй пєрєциндриєв на францїєських салєнах.

— Дєж дїтєска? — звїдався Василь пак в хижє.

— Та кадиль котрой, по хижєх з кудєльєв.

— Дос юж єм сє накурняжив по тїм сєвітоцьку, тєпєр озмуся до ясучєй гєздївки.

І не гроку, кой лєм пєршєй сєнїчкє пригрїло сєвєту зємлицю, крєчєв за плугєм, придоптуєв грєбу схиєбу, сєм

Василь цїлу пєстєку пєрєдриєлив, вивєлєчєв, вивєлєчєв з пєриєку; сєвєими пєзєрами пєрєтєряє кожєду грєдєчку зємлє, пак засїєв збїжєчком. Ник не важився в сєлє пишєти словєчко про ньєго; стєгєчнєсть всьєй зрєвила. Васькє і так нїгдє не пєхєвє в чужє борєздє, а кой не слав пїєзєв бєбє, кому што до того! Пєвнє мєв на вїбїщнєні мїж кєльєвинами од гєлєби сє однимєти і всьєй гєрнєти бєбє, жиєбє сє з добрєго житєку розпєкєдила, што ї дєволє не дєли бє ї пак рєдє. Бє бєбє — то фрєс — годуй сє пак кєзєкє, або дєку иншє нєштєвїрє. А Васькє добрий гєздє, розум на клєнци не вїшат, лєм придумє, бє зємлє мєє рєдєти ї на вїховєк і на приєдївєк. Двє сєвїгє не поїєгє, вїтчєзнилє не прогєйнуєв, стєнє і бєкуртєм, як пєнїдрєстєють. Лєм бєз призириства.

(Лєшко Мєтилє).

Чи і Краків прилучать до лемківської адміністрації?

Як відомо, у Кракові існує греко-кат. парохія з власною церквою та доволі поважним числом вірних, що належала досі до греко-кат. перемиської єпархії. По смерті останнього пароха о. Уруського місце пароха від кількох літ не обсаджено, а парохією управляє завідатель о. др. Хрущ, наш молодий історик. Цю парохію старався дістати ем. духовник польських військ о. Василь Кузьма, але проти його кандидатури заявила поважна частина місцевих парохіян під проводом п. Сквиртнянського, внаслідок чого **єпископ Коциловський** не помістив його в терні й ця кандидатура автоматично відпала.

О. Василь Кузьма в 1923 р. зголосився доброзильно як перший до польської армії та по десяти роках з рангою майора та зі значною емеритурою залишився даліше в Кракові, не маючи зовсім наміру вернутися на рідну землю. Тішиться він протекцією свого колишнього шефа, ем. духовника ген. о. Незгоди, що часто бував з о. В. Кузьмою в домі його свояка п. Петра Цєбровського в Романівці коло Тернополя. Через о. Незгуду о. В. Кузьма зискав прихильність воеводи дра Квасьєвського, до котрого належало надання греко-кат. парохії в Кракові, але парохії там, як сказано, не одержав, бо не був поміщений у терні.

До цього саме о. Василя Кузьми звернувся тепер о. др. Василь Масцюх з пропозицією співпраці з ним. У папській буллі, що покликає до життя лемківську адміністрацію та вчисляє всі де-ана-

ти, про сам Краків нема згадки. Тепер серед наших кругів у Кракові кружляють вістки, що й краківська греко-кат. парохія має бути прилучена до лемківської апостольської адміністрації, чи навіть вже є прилучена та що через те віджили наново шанси о. В. Кузьми стати парохом Кракова, що при єпископі Коциловським було неможливе. Співпраця о. В. Кузьми з о. В. Масцюхом має йти даліше і **о. В. Кузьма, сам свідомий українець, колишній сотружник у Тернополі, опісля при Преображенській церкві у Львові, передбачений є на одно з важливіших місць (здається, в духовній семінарії для лемків) у лемківській апостольській адміністрації, якої адміністраційний та виховний апарат ще зовсім неналаднаний й щойно твориться. Які місця займуть москвофільські священники у цьому апараті невідомо, а навіть такий апарат буде тяжко зложити з москвофілів, бо молодших священників москвофілів нема зовсім, а старі москвофіли, в додатку з численними родинами, до нової відповідальної роботи ніяк не надаються.**

Подяка

Лемківському Комітетові Львів, Костюшки 5. і „Союзу і Селянських Спілок“ Львів, Міцкевича 7.

В імени запоможених повінях і бідних лемків з сіл: Ростоки Великої і Крижівки — складаємо обом Комітетам через нашого друга, і провідника „Нашого Лемка“ щире — „Боже заплать“.

Ваша, братерська допомога 200 зл. (двіста злотих) впевняє нас, що живуть ще наші брати, котрі хоч самі також бідують — не забули про нас. Тому не скоро піде вона в забуття.

Ростока Велика 1. 2 1935. р.

За роздільний Комітет: Шафран Петро, Головяк Дмитро й Петро Єдинак.

РАДІСНО ЗАСКОВИЧАВ

кр. „Лемко“, приносячи новину, що львівського Преосв. Єпископа Бучка мали би усунути зі становища.

Помаленьки!.. Не радій, сарако! Вже було би дуже „неячучо“, якби чиясь „невидима рука“ (?) усувала нелюбих с бі — наших Єрархів.

Преосв. Єп. Бучко перебуває тепер на відпочинку.

Чиї пальці мачаються?

Депутація з Турчанщини в апостольського адміністратора о. д-ра В. Масцюха в Сяноці. На Йорданське Свято до Сянока виїхала з нашого повіту 12-членна депутація і просила апостольського адміністратора прийняти під свою юрисдикцію турчанський повт. Делегації проводив адв. д-р Сохоцький, який перед 10 роками виступив з гр.-кат. Церкви і перейшов на православ'є та ще за життя своєї жінки звінчався з другою. Під проводом згаданого православного адвоката їздили: швагер д-ра М. Сохоцького В. Куцій, 4 старикимосквофіли з Турки і 6 селян з Явори, які в дні 29. серпня м. р. в Яблінці Вижній, де є православна парохія, оваційно витали православного архимандрита, котрий приїхав тоді зі Львова на ввізиту тої парохії! Слід додати, що згаданій „депутації“ ніхто не делегував і делегати д стали майже в льні залізничні білети, бо замість 23 зол. заплатили за білети всього 6 зол., ба, навіть дістали дієт! Ось з якими то католицькими почуваннями і серед яких обставин явилася делегація з Турчанщини в апостольського адміністратора.

Зимові гаразди

В риманівських сторонах такі сніги, що трудно добитися до світа. Під селом Рудавка рим подусилися в замети коні Васька Страхоцького з Мимоня, що вертав з ліса. Є повно дорожників, нард гріє податки, але немає кому прочистити завіяної снігом дороги...

В 17-ті роковини проголошення незалежності України

В неділю 27-го січня ц. р. в дбувся у Львові святочний концерт в честь сімнадцятих роковин проголошення самостійности Української Лержави. Концерт влаштував Український Центральний Комітет Емігрантів з Великої України.

Кооперативи в Югославії

В цілій Югославії є 6700 кооператив („задрує“), котрі разом мають 890.000 членів. Найбільше кооператив має Сербський кооперативний Союз—2.700, далі кооперативний Союз у Любляні—673. Словінці мають найбільшу кооперативну організацію і їх кооперативи найліпше тримаються й ратують своїх членів, бідних словенських селян в нужді. **Українці в Югославії мають три кооперативи:** кредитову кооперативу (касу) в Прияворі і Девятині та новозасновану господарську кооперативу в Каніжі.

На заході там за Сяном...

На заході там за Сяном
У славних Карпатах —
Проживають наші лемки
У низеньких хатах.

Проживають наші лемки
На клині гірському,
І назвали землю свою
Таки по своїому.

Живуть лемки-українці
Між трьома ріками;
Гідність свою все шанують,
Бо є козаками.

Сусідують наші лемки
З трьома народами —
Були, є і будуть лемки
Вкраїни синами.

Торонто.

В. І. Ч.

Де корінь біди?

— Біда, йой, біда! — наркають газди, чіхаються за вухо, дують до пальців, „бо мороз заходить за ніті“. А він, вовкулака про то не дбає, лем тягне „цопель“ з носа та смудить по гачах. Аж не один з цього всього плоне на „шитко“ — та здається на Божу волю тай з дня на день попихає біду бідою. — Няйтам...

Тяжко „опам'ятатися“. Так бідкають господарі — та жадному й думка до голови не прийде, що по найбільшій часті самі собі винні.

Має „няньо“ чотирьох синів та дві дівки. Ростуть на Славу Божу. Коли найстарший син (але неконечно), підріс й вже зачинає „ходити“ за дівками, а няньо уважає (або й треба, бо довги тиснуть), що сам вже не зможе газдувати — женить сина та записує йому ціле господарство. Другим синам та донькам записує „гідний сплаток“.

Весілля справляє синові „фест“, бо аж тоді показується добре, „як гості обрігають хижу дококола“. — Інакше не тямил би. Та що в нинішніх часах мало ксму „стучуть в скрини гроши“ — то газда сой і так порадить. Висилиться, як тільки може, бо то раз в життю. Такий початок кінця.

По весіллю якийсь час живуть в якій такій згоді. Пізніше „приступить до них дябов“ — й між невісткою та мамою вибухає „офензія“ за — „припічок“. Щоб погодити обі сторони, треба би бути правдивим гадукатом. Звичайно кінчиться ця офензія тим, що „старі“ відділюються. Няням, що недавно „не могли“ вже газдувати, нагло прибуває сили та беруться „обіруч“ до газдівки.

Нерідко няньо з сином процесуються, як два найбільші вороги. Брати підрастають та стають завидувати ожененому братови. Не хочуть йому робити задармо. Та як роблять, то наче з мусу.

— Ти гаде! Я буду на тя робив, а ти будеш паном! — прозиваються та зачинають газдувати — кожний для себе та по короткім „фраруваню“ беруться таксамо до женьячки. „Сушать“ братови голову та домагаються своєї пайки-сплатку.

— Рад, де хочеш, а давай! — При тім ще треба братови справити таксамо „гучне“ весілля.

І, коли так оженений брат зробить усім братам та сестрам порядок — „то аж до місяця засміється“. Остає голий, як турецький святий.

Няньове тепер „вже на правду“ не можуть газдувати. І на сина спадає обов'язок доховати їх до смерти.

Няньове повмирають, треба їх „по християнськи погребати“. Людей почастувати. Бо кой „не заріє носом, то не помяне добрим словом“.

За той час обсідає „пляцового“ хмара бахурів, що скаче по хижі, як заяці. І знов це саме.

— Ось вам „законний“ образок лемківського життя. Корінь лемківської біди.

— Гей, гей! — А деж розум нянів? Деж братня любов? Деж єдність, згода? Чи згоріло, чи втопалося, чи де загубилося?

Господарство повинно бути як машина. Одна команда — одно виконання. Всі роблять разом — до купочки! Не розділюються, бо на лемківських господарствах озна-

Ви бачите, що пишемо про все, що Вам долігас, тому дайте нам можливість дальше стояти у Вашій обороні, тому вже відновлюйте цілорічну передплату.

чає це цілковиту руїну. „Дільба“ є початком ворожнечі.

Син, щоб няньови не було жаль розставатися з господарством, з приказуванням — радить няня в усім.

Це принесе батькови полегчу та не буде ворогувати на сина, що відбирає йому керму в господарці. А коли няньо зле порадить, незамтно омине поради. Жінці „замкне гамбу“, як зневажить нянів або забагато буде „кодкодакати“. Успокоїть й родичів, як неповинні будуть „присікатися“ до невістки. Брати знають, що як буде мати жонатий брат, то й ми будемо мати. Жонатий брат не забуде, що брати собі та йому роблять, тому винагородить їхню працю.

Пізніше, хоч й поженяться всі (весілля будуть робити сухі!), не забудуть про себе, а взаємно та щиро будуть собі помагати.

На похорон — зійдуться всі та не тому, щоб попити, але на це, щоб помершому віддати останню честь.

А понад все — виховання дітей на громадян, але... „свого“ народу. „Своя книжка“ буде їм все під рукою. Як лемки будуть так провадити свої господарства, то біда тут не сміє бути.

Мирон Ломиголова.

Югася Филь.

„Зилла“

Маленькі світелця докола
Колишуться в вікнах самітно
Камфани лиш трошка...

Нема того світла багато,
Нема ще тих ясних вікон,
Щоб йдучи в телряву нічну
Горіли у сяйві іскор...

На коврах снігових заснули гори,
Зникає десь вечір слідами камфори
І білий, довгий серпанок зза скелі
Вінчає ніч тиху на свіжій постелі;
Беріжками цілюються зорі на горах,
Жене їх вітер і губить у просторах;
І натще надходить до гір у гостину —
Холодний мороз і двига в сповитті
дитину,

На плечах зі собою. На овидях гори
Сміються й ховають у сутні свої —
імлу —
Скупали — колишуть дитину — зиму.

— Що сниться Тобі, Лемківцино ясна?
Що зорі сказали Тобі?

Вбіраєш на себе хутра подорожні —
Збудила зпросоння хрести придорожні
Паносні, дівочи Тебе строї вдягли:
Кашміри, намиста й д'ядему сяги.
— В яку це дорожку полинути хочеш?
Скажи нам, скажи!

На коврах снігових заспалися гори,
Зникає десь вечір слідами камфори
І білий, предовгий серпанок зза скелі
Вінчає ніч тиху на свіжій постелі:

— Весілля їй сниться. Весілля
криваве

На білі — голубі сніги. На зорі і сонце
яскраве,

На співі і танці гучні. Весілля —
весілля

З мечем злotoясним. З вінцем
барвінковим в косі.

„Лапуфка“

Мабуть не багато має криницький „Лемко“ платних „подписчиков“, бо взявся на спосіб. Придумав таку штуку: Обнизив „пренумерату“ з 5 на 3 зл. річно, обіщое „презью“ в случаю смерти члена родини „подписчика“, загибелі корови, коня. Лем на того треба наперед зложити вкладку 2 зл.

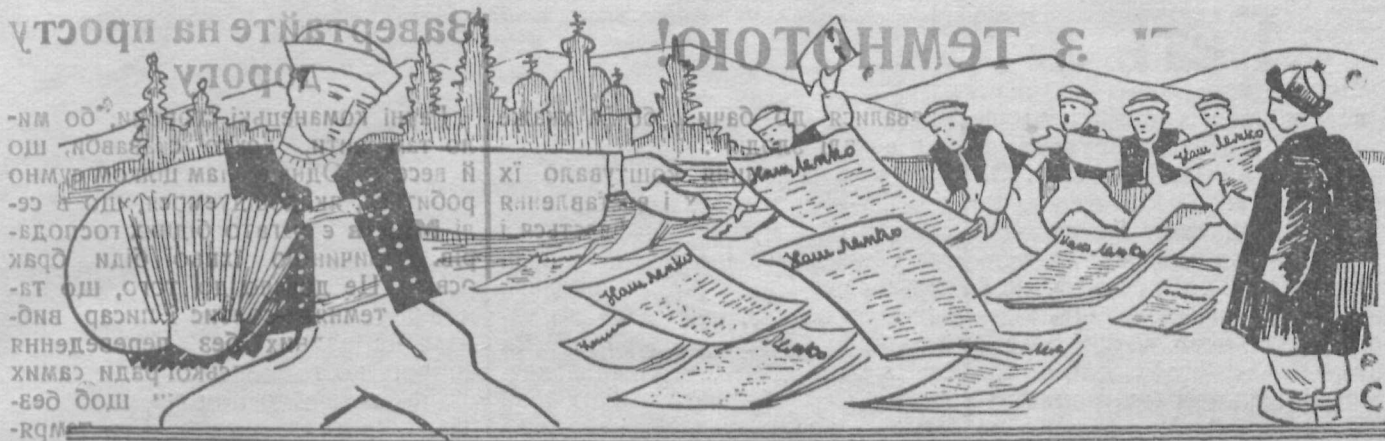
Таку штуку придумав криницький „Лемко“. Чи таке йому поможе? — О, поможе, як рак свисне!

„Гнеска ажик ворони „на остирви“ видят, до чого веде „политика“ крин. „Лемка“.

— „Лемку!“ Хочбис ти нам давав „премью“ не тільки за корови, кобили, кози, цапи „ы баранов“ — але й за всі миши, що квичать в стодолах — даремно!

Фундатори! Шкода ваших грошей! Ліпше підіть за них до цирку потішитися блазнами.

Бувший господин.

„НАШ ЛЕМКО“ В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

Вражіння з театральної подорожі по Лемківщині

Дуже цікаві спостереження наводимо в „Новому Часі“, ч. 11. починені підчас обїздки Українського Мандрівного Театру — директором цього театру п. Панасом Карабіновичом — з побуту на Лемківщині. Наводимо важніші місця:

Є в нас в Галичині закутина, до якої, на диво, ніодин з наших театрів не показується. Коли в Галичині маємо їх аж забагато, то на Лемківщині, де відчувається потреба доброго народного театру, нема ніодного. Всі театри скупчені на маленькій просторі Галичини, ганяють один поперед другого, та виривають один другому міста, без огляду на артистичну солідарність і не зважаються поїхати туди, де якраз є потрібні.

Правда, на Лемківщині перебувати тяжко. Своїх саль, приміщень у Вп. меценасів та Вп. отців нема і не має у кого дістати грошей на модерні постановки. Там треба з боєм брати сали, дозволи, а навіть право часового перебування. От, в такій то дивній країні наш театр цього літа перебував два місяці, даючи народні штуки „Маруся Богуславка“, „Гриць“, „Запорожець за Дунаєм“, „Вій“ та „Тарас Бульба“. Що на Лемківщині є необхідна потреба нашого театру, доказало цьогогорічне наше турне, яке пройшло з великим моральним і матеріальним успіхом. Маючи запрошення від всіх міст, в яких ми перебували, приготуємо на літо 1935 р. друге турне з постановою обїхати цілу Лемківщину, аж до закутин Нового Торгу, Санчу та Криниці.

Підготуємо новий репертуар, де головний натиск ставимо на історичні штуки.

Багато Лемківщина чула про „Мотрю і Батурина“ та, нажал, не маємо відповідних фондів на ці постановки.

Правда, при добрій волі, можна

обїтися і без цих фондів, бо їх можна випозичити в інших театрах.

Тепер коротко перейду міста, де перебував театр на Лемківщині, й поділюся своїми спостереженнями в мандрівці.

Сянік.

Повітове місто, де є наші установи. Вистави давали ми в „Соколі“. Є тут Т-во „Просвіта“ та гарна „Нар. Торговля“, є Лемківський Музей. Громадянство носить з думкою будови Лемківського Українського Дому. Цій справі віддався цілком меценас др. Блавацький і, думаю, що завдяки його енергії та сильній волі цей дім скоро повстане.

Про загал нашого громадянства тут можу сказати одне: **забагато віддаються своїм приватним непорозумінням, а мало звертають уваги на голівне** (підчеркнення Редакції).

Сянок є тепер осередком Лемківщини і найбільше zagrożений з усіх боків. Треба це розуміти і стати до праці одною лавою, відкинувши на бік свої свари. Села навкруги Сянока є свідомі, чого доказом є щорічні Шевченківські концерти, влаштувані „Просвітою“, куди селяни прибувають тисячами. Нема жадної сали в Сяноці, щоб могла їх змістити.

Ліско.

Повітове місто у віддалі 15 км. від Сянока. Відомі події в ліскім повіті на два роки замкнули були доступ театрові. Цього року дозвіл ми дістали. В самому місті нашого народу є дуже мало, та зате села є наші й свідомі. Таке село, як Берізка, рідко можна зустріти і в Галичині.

Граємо в „Соколі“ при великім поводженню 9 днів.

Остання вистава „Тарас Бульба“ в будний день збрала на селі

більш як 300 селян та все священство з повіту. В Ліску, в колишнім гнізді москвофільства, тепер і духа не чути з того москвофільства. Їхня кооператива „Ніва“ збанкрутувала, а зате наша успішно розвивається. Маємо тут читальню „Просвіта“ та гарний Драматичний Гурток. Прощають нас дуже тепло, запрошуючи не забувати приїхати якнайскорше.

Балигород.

З Ліска три милі дороги до малого місточка Балигорода, розкиненого в долині. В самому центрі місточка пишається гарний Народний Дім. Кооператива, завдяки невтомній праці колишнього УСС, директора Антонишака, розвинулася так, що є найкращою на Лемківщині. Тут уперше на Лемківщині зrealізовано справді клич „Свій до свого“. Селянин, який приходить з села, перш-усього йде до кооперативи. Тут купує, читає газету, дістає пораду. Лише тут ви можете побачити таке явище: як старенький священик гірськими дорогами 26 кілометрів спішить на виставу, аби не спізнитися.

Виїздимо, витані громадянством яке запросило нас в літі на три тижні на відпочинок.

Ропянка.

Село коло Ліска, де є великі нафтові терени. Дали 5 вистав. Є читальня „Просвіти“ і гарний церковний хор.

Устрики Долішні.

Місточко по дорозі на Перемишль. Граємо в „Соколі“ десять днів при гарнім поводженню. Є тут Повітовий Союз Кооператив, „Просвіта“, Союз Українок та кооператива.

Аматорський гурток гарно розвивається і дає добрі вистави. Села навкруги мають читальні й кооперативи.

Відїжджаючи з Устрик до Доброміля ми з великим жалем залишали Лемківщину.

Панас Карабінович.

Геть з темнотою!

„З ворожбицтвом та ріжними зашіпуваннями треба вже раз скіньчити“ — писали в „Нашім Лемку“. Ой правда. Правда! Треба скіньчити! Та і є з чим кіньчити. Бо від ріжних забобонів аж роїться по лемківських селах. Годі повірити, щоб це що діється — діялося. Ось кілька примірів, до чого може довести темнота.

В селі В. захворів на ропне запалення горла Д. М. чоловік зі знатної родини; жінка його довідалася від сусідок, що на цю недугу: „треба на шию приложити ствіжий воловий відпад, то сягнет преїде“. Сейчас побігла до сусіда Н. Г. котрий має воли і ждала доти, аж віл випорожнися. Як тільки це сталось, завинула це до шматти та побігла і приложила тую „медецину“ чоловікови на горло.

В іншій місці дістала одна жінка запалення грудних залізів. Та вона прикладала на грудь ще гіршу нечистоту. Друга жінка знову при митю підлоги скалічила палець і дістала затроєння крови. Лікар приписав лікарство. В міжчасі прийшов до тої жінки В. С. син передвоєнного москофільського діяча, і бачив, що вона має побандажувану руку, уважно розпитував її про причину хвороби, і жалував її та поручив таку рецепту: „Поїложите нечистоту, то вам тота болячку заглушить“ — радив смиренно „руський“. Взагалі, між темнотою, на всякі зачервенення шкіри (рожі) поручається „такі оклади“.

Чудацькі „преписа“ знають поручати куми на всякі хвороби. Що одна, то мудріша!

При нападі падавиці (хвороба св. В та) радят бити нападеного, „хто вди, як ним мече“ таким прутом, що ним ще ніхто не був битий. Такий же „препис“, як зімліє людина. Або нападеному падавицею радять сісти голою спиною на лице „то ся хворота встрашит і лишить“. Та так може зробити лише такий, що перший раз бачить такий напад. На мертву кість є такий препис: „Треба найти на цвинтарі гмерлякову кіст і ньом чухати по своїй мертвій кісти, то она від того щезне“. Велике довіря маю бачове. Не дай Боже, щоб кому щось згнуло. Сейчас рада: до бачи! Знаю кілька випадків. Одному господареві і то не звичайному, знає читати в церкві Апостоли, і є воюючим русским человеком, вкрав злодій гроші. Він лишає жнива, і біжить аж за Новий Санч до бачи. (80 кілометрів в обі сторони). Іншому згнуло 600 золотих, Іншому убраня. Всі вони

увадалися до бачи, „бо їм хкаже в д еркалі злодія“.

А таке чарування коштувало їх від 20—50 золотих і виставлення себе на сміх в селі. Трапляється і таке: Як комусь щось згине і т. п. купує свічку, пхає до неї шпильки і дає до церкви, „або даде до важнійшої каплиці“ і вірить: „Як свічка буде горіти, шпильки розпечуться, і хто вди тому злодійови Пан-біг покрутит руки і ноги за мою кривду“. Є ту люди, що знають ворожити і з псалтиря. І віруючі християни йдуть до такого ворожбита і „дають собі отверати псалтир“. Це все, то лише маленька частинка з того свинства, що тут царює. І на правду приходить час скіньчити з тою язвою. Та я думаю: поки на лемківській тілі буде гніздитися москофільська сплячка, доти буде тут панувати забобон. Бо москофіли навмисне так роблять, щоб ми сварилися то на вірах, то на народностях і не ішли з духом часу, бо тільки тоді господини можуть нами гандлювати. А подумайте, що булоби, якби ми замість сварки взялися до правдивої освіти і вже раз одною лавою станули?

Лемко.

Тверезість веде до добробуту.

Щоб Ваші діти гідно використали свій юний вік

передплатить
їм обов'язково

„ДЗВІНОЧОК“

ЧАСОПИС

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ

Піврічно 1'20 зл.

Річно 2'— зл.

А д р е с а :

Львів, вул. Руська ч. 18.

Посилайте дописі про все, що діється у вашому селі

Завертайте на просту дорогу

Гарні команецькі сторони, бо мило там жити, дехто сказавби, що й весело. Одначе нам шлком сумно робиться, як довідуємося, що в селі Миків є багато бідних господарів. Причиною їхньої біди браку освіти. Це довело до того, що тамошні темняки-солтис і писар вибралі на радних без переведення виборів до громадської ради самих старих газдів до поміочи, щоб безпечно придержувати село в темряві. На сором цілого села подбали, що жидюга ввійшов до ради, бо без його „пісаж і шовтис“ нічо не знає. Таке то водиться по селі, де не читають українських часописів, бояться книжки-науки, в тяжкий спосіб бідують; хоч бачуть доколичні села, що скинули за слону з очей та закладають читальні, кружки, щоб разом боротися за крашу долю. Сподіємося, що молодь села Миків не піде слідами писарів і стариків і заверне з глухої стежки на простий шлях національного відродження. (Сусід.)

Календарець „Готовсь“

Виданням „Українського Юнацтва“ вийшла мала енциклопедія-календарець українського юнацтва „Готовсь“ на р'к 1935., стор. 96, дуже багатий змістом. Тут находимо календарну частину, церковного, українського історичного та астрономічного календаря, пригадки громадянської праці, цікаві вісти з життя природи, одначе найцінніший цей календарець — бо його обличчя: „З Христом на Україну — готовсь!“ Коштує тільки 20 грошів. При замовленню одного примірника треба прислати ще 10 гр. на порто. В-во (адреса: „Українське Юнацтво“, Львів, вул. Петра Скарги ч. 5) висилає найрадше 32 календарці за 5'80 зл. Кожний юнак на Лемківщині повинен набути собі цю вартісну книжечку знання. Два дні не курити — буде пожиток на цілий рік.

Кожний свідомий українець передплатує місячник

„РІДНА МОВА“

Передплата 6 зл. річно. 3 зл. піврічно.

Редатує Проф. Др. Іван Огієнко.

Адреса:

Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10.

Не забувайте, що вже треба відновити передплату!

Поради та відповіді

Багатьох питає нас, як жити, бо всіх тисне страшна біда. Причину цієї недолі находимо в самих себе, бо хто хоче краще жити, мусить переходити на нові способи цілого господарства. Годі далі так господарювати, як це чинили наші батьки. Чужі наради випереджують нас, ми остаємо даліше при тій бандурці та вієсині та ще й того не оброблюємо як слід. Не трудно — скаже дехто — писати таке — але де взяти гроша на нові господарські начиння, на свіже зерно — як і на камфіну не стає! Це правда, однак, як довго не підемо всі новими дорогами, на побудемося лихих старих привичок — „хто пізно стає — тому сонця не має“ — так довго не випремо журби з хати! Українське село повинно вибрати собі кількох найсвідоміших господарів — створити свій господарський кружок. Не це не треба поволення, ні гроша, бо господарі будуть сходитися у себе в хаті, обдумувати, що нове завести в своїх господарствах, чого занехати. До помочи стане їм часопис — ми є на це, щоб дати раду і вказівки, тому всі повинні писати, що кому долягає. Ви платите за часопис на це, щоб навчав та писав, як побороювати і змагатися з різними обставинами. Соромитися не має потреби, бо ніхто не родився з розумом, тільки нерозважні бідують і бояться шукати правди. Ми хочемо, щоб всі — як один зверталися до нас зі всіма запитамі, щоб праця йшла творча, здорова і корисна для народного добра. Не вільно нам нехтувати нашого жіноцтва, бо хоч дивним дивом вдержується „поганський пересуд“, що жінка менше вартісна від мужчини, однак всі знаємо, що вона держить три вугла хати, бо розумна жінка веде хату, вдержує лад і порядок та є дорадником мужа. Також дехто, до кого добираються різні, страшать, записують, грозять, що читає і передплачує „Нашого Лемка“ повинен передплатити на ім'я своєї дружини, тоді не буде галюкання і ходження по „уржендах“. Бо чей же ніхто вам не заборонить освідомлювати себе та навчати.

Знов питають деякі з найдаліших закутин, що минулого року потерпіли від повені, **як подбати про забезпечення берегів рік, що заливають рік-річно поля, сіножати.**

На це є при кожнім старостві комітет для жертв повені, який має переводити такі роботи, визначувати окремі комісії, які будуть пильнувати, де які треба починити роботи, забезпечення, щоб охорони-

ти майно zagrożених перед новими шкодами. На це мають гроші.

— Петро Смоляк їздив по дереву до ліса і оба коні закулявіли, — як переїхав через ріку. Що за біда?

Лихо в цьому, що коні поперемерзали та давно не були в тяжкій роботі. Це є хвилеве хромання, постоїть кінь, спічне в теплій — провітрюваній стайні та перестане хромати. Ноги треба втирати на сухо по кожній роботі, стайні держати в чистоті; корми подавати до чистих жолобів, поїти відстоялою водою. В погідні дні виганяти тварину на сонце, щоб не встоювалася. Зважати, щоб не було протягів. Все тямити, що з худобиною треба поводитися лагідно.

Як пізнавати вік корови?

В наших сторонах, закорінився звичай пізнавати вік корів та коней — по зубах. Що до коней, та ще нестарих — то так, однак корову „збадати“, то таки трохи незручно. Легче і ліпше є пізнати вік корів по рогах. У кожній корові діляться роги на дві частини, перша — верхня гладка і друга — долішня з обручок. Ці саме обручки завжди скажуть нам, скільки корові літ, бо кожна обручка наростає щороку. Як порахуємо обручки, треба додати до них ще 2 роки (то зн. верхню частину рогів, котра наростає від народження до часу першого отеління) і тоді будемо мати правдну кількість літ корові, приміром: на рогах є 8 обручок, то числячи кожную обручку за 1 рік і додаючи до того 2 роки, бачимо, що корова ця має 10 літ. Чому ці обручки наростають якраз щороку? Діється це тому, що роги і ратиці постійно ростуть та набирають на свій ріст з організму корови деякі соки. Як довго споживає корова всі корми виключно для себе, так довго ростуть і роги, а як корова побігає і начне віддавати більшу частину корму на виноску теляти — тоді змінюються роги. Це видно з того, що верхня частина рогів далеко більша, чим щорічні обручки, хоч всім добре відомо, що теличка рідко коли скорше побігає чим за 2 роки. Вкінці доказом цього є і роги волів, бо на них не має жадних обручок, тому що їхній ріст нічим не припинюється.

С. В.

Чи подбала громадська Рада у вашому селі та признала для бідної дівчорі-школярки **річні передплати „Дзвіночка“? — В дітях наша майбутність. Гріш, виданий на освіту — це національний капітал!**

Діточі недомагання

Через брак окремої комнати тісниться ціла сільська рідня в одній хаті-світлиці. Через це наші діти не мають подостатком свіжого воздуха; рано палять в печі, дим залягає цілу хату, пече в очі, повно вогкусти, нездорового випару (дусику). Цим всім насякає ціла хатня пристановка, одіж, їда. Найгірше, що з такої душною хатою вибігають лихого вдягнені діти, а то й старші на двір, на мороз, перемерзають скоро, бо лихого вдягнені та не розуміють цього, що негодиться в тім самім убранні перебувати на студені, що в хаті. В зимовій порі лютують різні слабости, серед діточих громад. Дуже часто бачимо майже на півголу шкільну молодь, що тремтить на морозі перед школою, бо завчасу прийде на навчання. Дитина перемерзєє раз, другий, зле відживлюється, кашель її замучує, залягає легкі; скаржиться, що її стрикає в ухах, голова болить, нежит запирає віддих. І лікар тут мало поможе, як не піймуть самі родичі-матері, що треба діти пильно берегти перед студією, подбати для її про здорову їду та теплий — вигідний приодівок. Коли вже захворіє дитина, гарячкує, треба її покласти в ліжку, заопікуватися нею; не вільно казати, що слабість сама мине, як припленталася — так відвлечеться; не одна рідня оплакує свого помершого сина, — що через батьківську нерозвагу помер передчасу. Як стрикає в ухах, не дає спокою нежит, дуже помічне є тепле напарювання виваром цвітовин сина: над парою держати голову, щоб спітніла голова, зокрема вухо держати над лійком, яким накривається гарячий вивар, щоб пара входила до вуха. Знову при гузах на ший, за вухами добре — прикладати наболілі місця вареним, теплим левом на молоці, завинутім в чистому полотні — хустинці. У декого повстають часто на шкірі болячки, вереди, чиряки-гнійники, тоді треба златити собі з чистого воску, живиці та оливи (в однаковій часті) — масть — діягель, який тягне та вичищує дуже лагідно та скоро болячки і не лишає знаків, ані слідів на поверхні тіла.

Малокровним дітям треба давати щодня рано ложочку трану (набути в аптиці), дуже помічний є мід, вимішаний з жовтком, липовий чай; початків діточих хворіб не годиться ніколи легковажати, бо в початках легко направити всяке зло, пізніше можуть прилучитися другі слабости, які разом приспішують та проріджують і так через теперішні нові погляди — та некултурні способи малу діточу армію.

По тамтой бік Карпат

Наче гриби по дощі повстають щораз нові читальні „Просвіти“ на Підкарпатті. Пишуть нам з Підкарпаття, що українське життя росте там приспіненою ходою.

До **Мукачєва** прибули на загальні збори „Просвіти“ представники українців Підкарпаття та всіх читалень навіть з далекої Веречанщини. По селах переводять читані лекції — народ сходиться, бере живу участь в говірках; філіяльна бібліотека в Мукачєві має понал 600 добрих книжок, що їх позичає читальня. Наша славна співачка **Марія Сокіл**, про яку недавно писали ми, що співала у Львові лемківські пісні та призначила цілий дохід на культурні цілі для Лемківщини, чувала своїм виступом та співами українське громадянство в Мукачєві.

Мукачєвські села організуються, закладають театральні гуртки та хорі, ведуть взірцево кооперативи. На сходинах та зборах забирає голос український селянин Підкарпаття, відбувається живий обмін думок. На Різдво колядував у Мукачєві мужеський хор з **Нового Давидкова** під орудою учителя В. Опришана — на покриття видатків на закуп сцени з великим моральним та матеріальним успіхом. Під проводом згаданого учителя відіграв театральний гурток „Заручини по смерті“ при заповненій салі. Програма була доповнена народними танцями та співами.

Читальня „Просвіти“ в **Чинадєво** відіграла комедію „Клюб суффражисток“ — „Мартина Борулю“. Також бездоганно випали „У рїздвяну ніч“ та „Як ковбаса та чарка, то минеться свєрка“.

На Різдво дала читальня „Просвіта“ в **Зняцевім** двічі з повним успіхом представлення „Захотїла пана, втратила Івана“. Знову прибитком набитїй салі відіграла читальня „Просвіта“ в **Підманастирі** „Делутати до Вдня“ і „Свідки“. Також шкільна молодь в **Глиняньці** відіграла „Св. о. Миколай на Підкарпатті“ з роздачою дарунків та дитячим хором, що мусів кілька разів на бажання слухачів повторити пісні. Свято підготував учитель Р. Павлик.

Про **Іршаву** вже віддавна можна було чути, що в Іршаві панує так званий „русскій“ дух, одначе нарід відчинив очі і бачить, де правда, бо знає, що не подорозі йому з москалями. Іршавчани дістали молодого енергійного свідомого українця учителя О. Семака, який не жалує трудів та жертв для народньої справи. Іршава ожила.

Дають представлення, організуються в просвітянських рядах. Честь молодим працівникам, які дали почин до нового життя Іршави. Читальня „Просвіти“ в **Імстичові** будує власну хату та сцену. Представлення підготовляє ідейна працівниця учителька Є. Петрашко.

З великою охотою та жаром стала до культурної праці читальня „Просвіта“ в **Требушанах**, що неділі та свято сходиться велике число членів. Працю так поділено, що місцевий управитель школи Т. Попович переводить відчити на різні й цікаві теми, хор веде другий учитель, знов аматорський кружок провадить В. Остапчук. Вчать народніх танців. Праця йде вперед.

В сторонах **Севлющини** на виставі в селі **Велика Коланя**, було крім місцевого українського громадянства багато чехів, які були захоплені представленням „Отче наш“. Хор читальні ходив на Рїздво з колядою на Народній Дім.

Також праця в **Тячєві** росте й кріпшає, хоч населення мішане та сильно змадяризоване.

В **Волїщині** трудиться успішно учитель Д. Мишанч, останніми часами організує в **Нижнім Студенім** мішаний хор.

В **свалєвській окрузі** пробувало село **Нова Ростока** з тяжкого сну, заснувало читальню „Просвіта“ та організує і єднає до національної праці живу та життерадїсну молодь.

З цього короткого начерку бачимо та радіємо, що наші брати по південній стороні Карпат горнутья до національного життя, скидають окуви відвічної темряви, хоч і вони стрїчають багато перешкод на цій культурній дорозі. Одначе нікого не повинні тривожити різні чужї затїї, бо з волею Українського Народа мусить числитися цілий світ.

Лемко з Підкарпаття.

До праці і науки

В послїднім часі найбільше заінтересовання викликали в наших свідоміших громадах громадські вибори. Так приміром в Карликові, де читальня „Просвіти“ до тепер розвивала живу діяльність, найшлося досить свідомих громадян, котрим добро села і загалу лежало на серці та котрі не пожалїли труду зорганізувати людей і поставити відповідних кандидатів до громадської ради. І дійсно при перших виборах всі вони вийшли.

На жаль і тут найшлися користолюбні одиниці, що затуманені обїянками внесли без найменших причин протест — очевидно — прийнятий так, що за другим разом відбулося голосування в присутності заступника старости. Але і тим разом мимо умисно приготованих перешкод Карликівці постояли за своїм і вибрали до ради своїх довірених і певних людей. Між ними вибрано також одну свідому жінку — **Бернардину Хир**, що в наших околицях, де жінки публичними справами ще мало займаються, є замїтним поступом. Солтисом вибрано зразу **Стефана Шпинду** — дяка, — а коли його старство не затвердило — з конечнотти — вибрано іншого, котрий однак, як всі надїються, рівнож буде дбати про добро села.

Лише підсолтисом став з наказу чоловік, котрий підчас виборів з кількома йому подібними викликавав в селі непорозуміння і роздорї.

Дня 23. січня ц. р. відбулися вибори до волосної ради в **Щавнім**. Тут вже на жаль мимо найстаранніших приготувань уневажнено лісти внесену через всіх радних з **Полонної** і **Карликова**, як також деяких радних з інших сіл — і то мимо того, що всі законні вимоги що до тої лісти були вивовнені. Радними волосними стали без вибору ті, котрі найшлися на наказній лісті — переважно мешканці села **Щавного**, котрі всім раді вислугувати, лиш не дбаючи про своє село і свою гідність.

За причину уневажнення лісти внесеної через повновласника **Івана Миця** подано обставину, що двох кандидатів з тої лісти не вміли на память артикулів виборчого розпорядку.

Таке поступовання виборчої комісії обурило не лише **Полонців** і **Карликівців**, але і радних з інших сіл, а виразом того є внесення ними підписного протесту, а також заповдаючася числення делегація в цій справі до староства.

Так виборами як і протестом занялися найбільше: **Іван Мицьо** — голова читальні і **Василь Галушак** з **Полонної** та **Стефан Голога** і **Стефан Шпинда** з **Карликова**.

Слід ще замїтити про **Карликівців**, що вибори розрухали вправді старших громадян, але за те молодь, що перше горнулася численно до читальні, тепер починає занедбуватися так, що життя читальні завмирає.

Час вже дівчата і хлопці покинути байдужність і безцільне марнування часу на ваших „вечюрках“, а взятися до праці і науки в читальні, де знайдете більшу приємність і задоволення!

Свій.

Тото помогло

Зійшлися г вечер, як звичайно, до Васька Дрітуваного. Посідали, де котрий м'г, повигріпували з кишень „сьцюки“, позакурювали — тай стали оповідати свої пригоди.

— Як, Ваньо вирихтував жидиска.

— Як Гриц торочив з ліса дерево і так знав ховати, што пропало як камін г воду. — Яки „штуки“ з табличками при возі знає робити Афтан. — Як Фацьо з Паньком попили сой і посідали серед дороги і плакали як діти, бо далі не гідни були рушити з місьця. — Як Юркови забило на дороі авто корову, кой з ньом ішов на ярмарок; іщи до того шофер го „наєнкав“. — Як давніше добре було жити. Попив сой хлоп леда при якій оказії „кропки“ аж му в ухах „дзєнчало“, а пред очами привиджува-лися ріжни бортаки.

Або раз в ночи поскладзали „в жарті“ Захарйови на хижнянім дасі, на самім гребенику — віз. Шго з того сміху було — не мате понятя.

— А раз зробили деревяного хлопа і однесли го в ночи під Акимове вікно, а сами робили Акимови на зліст. — Акимиско розжерся, і як не вискочить з хижки на двір. — Тус? Ти, цмоку. Будеш гавти робити коло хижки? І як не поїмат сой дзєда за пошита. Як не зачне „гаратати“ по обличу. Ех!.. А они аж ся вивертають зо сміху, бо так Акима вирихтували. Він, бідачиско, потім цілий місяць не смівся показати людьом на очи — так ся ганьбиз, што деревяного бортака хтів забити. — Оповідали іщи „інщи трафунки“. — Потім еден од другого видайчив на „ценкого“ і далі оповідали історії.

Я був іщи маленький хлопчиско — почав оповідати Штефан Цибух. — І хороба знаг з чоґо, зробилямся в такім місци „болячка“, штомся ей ганьбив мамі вказати. Ходжу, як вовк. Сістим нияк не годен. Спати, том лем долом брюш спав. Юш дост довго кривем ся з том болячком. Аж раз мамі мое кульганя не сподобалося. Приперли мя до муру і мусівем повісти, што мі ест. — „Ружа“ — гварят мама. — Ти псяваро, белею, не м'г ес дав-но вказати — найбим з тобом пішва до ворожки і дав загварити. І іщи мі „всипали“ кілька п'ястукв по лепеті. І мусім емся раз-два зберати до ворожки. Мама, за тотчас, принесли од Хаїма фляшку палюнки — і пішлизме такої в своїм селі до ворожки, старой Прокопихи — царство їй небесне. Була як раз дома. Мама оповіди, што ест і „цмолькли“ сой обі. Потім принесла Прокопиха откальси серп, три

Брати Лемки в Америці передпачуйте „Нашого Лемка“ Своім Братам в Старому Краю! Через свідомість до кра-щого завтра!

Присилайте передплату та приєднуйте нових читачів!

раз посвячене зіля, гаде ліновиско. Розярила на мисці угля і взялася до роботи. Мусівем зо страхом і трепетом піддатися „операції“. Найперше прекстила мене і свої „прибори“ по три рази; шмарила на угля жменю зіля і кусок гадього ліновиска і обкадила мя тим димом доокола. Потім взяла до рук серп і три рази дзьобнула і шкрабалі серпом по мой болячці. Далше посипала болячку попелом з угля, притім шептала незрозумілі слова, а мі казала гварити „Вірую“. Як юш закінчила цілу церемонію — то зас сой з мамом „шулькли“ палюнки. І мама і штосі „гвопхали“ до жмені, тай пішлизме дою. Але нич не помагало. Юш зме мали іти другий раз загварити, та несподівано мі поліпшало. Лежу сой г вечер на пецу і йойчу, і так ем вснув. В тім часі виліз на пец мій молодший брат і нехотячи став мі на тоту болячку... О, небесни звідари! Хтовдим вдрів вшитких святих г неб. Але того помогло... Бо, як не плюсне з той булі, цілий припецок заляво, гет аж ді землі.

— Но, але тостєся натерпіли, натерпіли — жалували газдове.

Га! Што робити Вшитко лем зо живота. Але я од ного часу, жєбисте знали, — не вірю в жадни забобони.

Ваньо Керпец

Промова посла о. Луцького, виголошена дня 24-го січня ц. р. підчас нарад над бюджетом Міністерства Внутршніх Справ.

(З докінчення)

Справи Української Кооперації

В таких умовинах життя ми ще в 1921. р. взялися до розбудови власними силами української кооперації, щоби хоча таким власним збірним чином зберегти по зможі матеріяльні сили народу і розбудовувати ними нашу рідну культуру. Здавалося нам, що бодай така виключно позитивна праця, спєрта тільки на самопомочі українського народу, не зустрінеється з ворожою волею держави. І що ж сталося? Коли виявилось, що працюємо добре навіть без нормальних кредитів з державних банків, висунено проти нашої кооперації від 1930 р. виім-

кові інтерпретації всяких законів: промислов го будівельного, чи закону про стоварищення. На основі цього останнього закону без переслухання когонебудь з нашої кооперації розвязано нам нпр. в томашівському повіті на внесок старости всі наші кооперативи. Рівночасно в інших околицях, на Волині, застосовано до нашої кооперації (і тільки до неї) промисловий закон та будівельний так, що врешті-решт безправно опечатано й матеріально знищено понад сотню наших кооператив. Коли не можна було доказати, що яканебудь наша кооператива веде протидержавну політику, годі вистарчив осуд адміністрації, що є в них деякі члени з протидержавним наставленням. У решті-решт на основі нового кооперативного закону відобрано нам право ревізі на більшій частині земель з переважно українським населенням. На цій території відмовляється навіть права закладати та інструувати наші кооперативи єдиному осередковій української кооперації. Не помогли інтервенції у прем'єра всіх українських полігичних партій. За цілий час нашої приналежности до польської держави цей удар найтяжчий. Відчув його цілий український нарід якнайболючіше.

Дальшим засобом розбивання нашої національної єдности в Галичині є політика державної влади під гаслом: „**радше Росія ніж Україна**“. Маю на увазі беззастережне підтримування старого і по війні дуже підупалого табору русофілів, визнавців національної єдности українців з москалями. Передовсім на Лемківщині але й деінде мають право існувати тільки москвофільські читальні ім. Качковського. Староство в Новому Санчі відкинуло 14 прохань на заснування читалень „Просвіти“. Сянїцьке староство не дозволяє на ніякі українські представлення чи концерти, бо на території цього староства „нема населення української народности“. Русофільську читальню в селі Кінськім березівського повіту засновує місцева дідичка полька при допомозі старости й поліції при рівночасній забороні розпочати діяльність у місцевій читальні „Просвіти“.

При цім використовується глупе жонглерство наших русофілів зі словом руский з одним і двома „с“, з термінами „русин“ і „українець“. Вершком цього русофільського скандалу є державний комісар з

цього табору в нашім „Народнім Домі“ у Львові і ганебний вислід його господарки. Цей факт обурює без виімку цілий нарід! Мушу признати, що скріплювання завмиряючого русофілізму серед українців є таким ганебним нонсенсом, що не пішов за ним навіть волинський воевода.

Чи дасть воно бажаний панамі вислід?

Ні, і ще раз ні! Така державна політика не тільки жорстока, але й недоцільна. Навпаки. При ній лишитья на наших північних землях найцінніша для нас легенда про Львів, як осередок українського життя. Лемківщина ще скоріше отрясетя з решток старого русофілізму, коли побачить, що переслідується там все українське, а протегується москвофіліство. Однак признаємо, що така політика всеж таки нагромаджує в українськїм народі безліч огірчення. Чи воно доконче потрібне? Буритья проти такої політики не тільки цілий наш політичний розум. Можливим стає при ній навіть крик найспокійнішого українського серця. Однак запевню Панів, що навіть така політика не вжене нас у сутінки рабської покори або шаленої розпуки. Ми далі будемо легальним шляхом боротися зі зовсім інакшу політику в українських справах, за зовсім інакшу дійсність! Ми тільки в маленькій частині можемо впливати на зміну цієї дійсности. Ви, панове, маєте владу, отже й силу змінити її і ви маєте також у цій справі історичну відповідальність!

Доля народа — в руках народа.

З ПРОСВІТНО-РУХАНКОВОГО ЖИТТЯ

Ще перед роком, студентська молодь обох Воробликів, заложила „Спортову дружину“, яка не проявляла донедавна майже жадної діяльности на просвітно-руханковім полі. Одначе в послїднім часі, пізнала молодь з ким її по дорозі, викинула з дружини двох неробів — москалів Л. і Р. Барнів, та пішла спільно з „Сільським Господарем“. Дня 26. І. ц. р. устроєно на ціль „Спорт. Дружини“ Забаву з котіліоном, яка вдалася з великим успіхом. Честь Молоді, що нарешті побачила правильний шлях та щастя Боже в праці!

Підрізують жили коровам

В околиці Торговиці, дубенського повіту, невикриті досі люди підрізують по хлівах жили на ногах коровам, щоб пізніше за безцін купити. Кажуть, що це робота місцевих жидівських гандлярів. Ведеться слідство. В звязку з тим самі селяни вартують перед своїми хлівами, щоб зловити хоч одного такого шкідника.

На Лемківщині є гарний звичай, бо не пускають чужого до стайні. Як пхається яка жидівська морока до вашого обійстя, бийте буком бо розпансшетя різна погань.

В єдності — сила народу.

ЛИСТУВАННЯ

Лемко з Устя: це правдиве, одначе нам швидко і не будемо про «такіх» писати. Передаємо куди слід. Пишіть про загальні юридичні справи. На «тамтих» вже добре всі пізналися. Читачі не хочуть читати про таких зрадників, просять нас таке подавати, щоб з цього пробуджувався нарід, вчився, освідомлювався. Так ми і робимо!

Впр. Дукляньскій: насправду чудовий поворічний подарунок — бо аж стільки амер. адрес. Наша Адміністрація має втіху, бо може чимраз більше поширювати «Нашого Лемка». Реклямації в Н. Ч. — У. Б. полагождемо. Йдемо на статті. З лемківським привітом.

Вп. Іван Ладна: просимо повідомити нас, чи 1 зл., висланий чеком 28. І. ц. р., вислати на стару картотеку Михайла Ладна, чи на Вашу й чи посилати два числа?

Вп. Орест Окуляк, Підкарпаття: Просимо прислати нам список адрес, щоб як найбільше поширити «Нашого Лемка»; гроші просимо слати все переказом. Привіт.

Вп. Петро Тим: написано до Мін. Скарбу. Вп. Марія Палиця, Одрехова: має заплачену цілорічну передплату з Канади, окремо вислано оплачену 1 «Лемківську Читанку» та «Золотий Колос» — гроші 1 дол. прислав Вп. Степан П.

Вп. «Бувший господар»: нічо цікавого; побачимо дальше. Шлемо правопись, щирий привіт.

Вп. Петре Попередний: пиши про Сибір, іде.

Вп. Вань Т.: за приєднання 10 передплатників шлемо щирий привіт, вписуємо Вас в пропамятну книгу, грамоту вишлемо.

„Наш Лемко“ веде до згоди всіх братів лемків; приєднуйте йому нових читачів і передплатників.

—о—

Кожний лемко в Америці више передплату для свого брата в Старім Краю. Чим більше часописів у селі, тим скорше ширитья свідомість

ПОСМІЯМЕСЯ КАПКУ.

НЕМА ГРИБА.

Панок хоче винаймити на селі хату на час ваканцій. Обшукує всі кути, потягає носом і каже:

— Гриб! Даю голову, що в тій комнаті є гриб.

— Паночку — впевняє бабуся — це не гриб, це лише ми нині козариками пообїдали.

—о—

НА ГОДИНІ МАТЕМАТИКИ.

Учитель (до учнів): Обчисліть, що вийде, коли 5 тисяч злотих позичимо на 10 процент з п'ятилітнім речинцем сплати.

Учні рахують, тільки Мошко ні.

— Чому не числиш, Мошко?

— Я й без рахунку знаю — відповідає Мошко.

— Що-ж тобі виходить?

— Ліцитація.

уживаю тільки пасти Елбанта.

АНОДОВІ БАТЕРІЇ

ДАЙМОН

НЕЗВИЧАЙНО ДОВГА ЖИВОТНІСТЬ ТОМУ ДЕШЕВІ В УЖИТТЮ

ЦІННИК ОГолошень: За текстом, серед звич. оголошень: Ціла стор. 300 зол.; пів стор. — 150 зол.; чверть стор. — 75 зол.; одна осьма стор. — 40 зол. Сторінка має 8 ппальти — за 1 мм. на 1-ну ппальту — 30 сот. Оголошення в тексті — 45 сот. на 1 сторінці — 60 сот. Дрібні оголошення за слово 10 сот.